

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2008-07-15

HSN 0806-0586
LS 0807-0917

Handläggare:
Maria Brodin

Yttrande över motion av Miljöpartiet de Gröna om Grön rehabilitering, Natur och Djur i vården på recept

Ärendet

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden skall yttra sig över motionen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att överlämna förvaltningens yttrande till landstingsstyrelsen

att omedelbart justera beslutet

Förvaltningens synpunkter

Motionärerna föreslår upphandling av nya behandlingsmetoder inom rehabilitering, vill starta ett utvecklingsprojekt om Natur och djur i vården samt utveckla samverkan kring forskning, metodutveckling och utbildning.

Motionens förslag till beslut är inte enligt den praxis som landstinget har för att införa nya behandlingsmetoder.

Innan förvaltningen upphandlar nya behandlingsformer föregås detta av studier av evidens, om goda resultat av behandlingen finns. I det här fallet behöver Spesak i rehabilitering med sina arbetsgrupper diskutera behandlingsformen, nyttan och hur det ska komma in i befintlig vård. Förvaltningen behöver se över kostnadseffektiviteten för metoden och beräkna kostnaden för införandet.

Utvecklingsprojekt och samverkan med andra aktörer sker kontinuerligt i en så utvecklingsintensiv verksamhet som hälso- och sjukvården. Vårdhund är en spännande idé men tycks mer vara en fråga för kommunerna i länet än för landstingets hälso- och sjukvård.

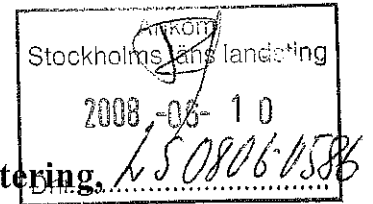
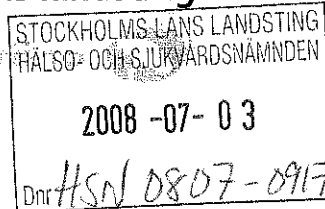
TJÄNSTEUTLÅTANDE
2008-07-15

LS 0807-0917

Miljökonsekvenser av beslutet
Beslutet medför följande konsekvenser för miljön:
Oförändrad påverkan av miljön.

Catarina Andersson Forsman

Patrik Hansson

Motion av Miljöpartiet de Gröna om Grön rehabilitering, Natur och Djur i vården på recept

SJR 2008:24

För att uppnå ett långsiktigt hållbart samhälle behövs ett paradigmskifte också inom hälso- och sjukvården. Tyngdpunkten behöver förskjutas mot mer av hälsofrämjande och förebyggande insatser. Vid miljö- och livsstilsrelaterade åkommor behövs framförallt en utveckling av icke-läkemedelsbaserade terapier. Nya rön om naturens läkande förmåga ska tas tillvara och vidareutvecklas både i hälsofrämjande och rehabiliterande syfte.

All form av rehabilitering, både den som är förebyggande och den som är behandlande, där naturen ingår i behandlingen, brukar kallas grön rehabilitering. Det kan vara i en terapiträdgård, där trädgårdsarbete och fysisk aktivitet ingår eller en naturligt vilsam miljö, utan störande inslag där man kan återhämta sig efter olika former av stress. Det kan också handla om kontakt med djur av olika slag, t.ex. särskilt utbildade vårdhundar, under kontrollerade former.

Forskningen visar att tillgång till nära naturområden och till och med enstaka träd som syns genom ett fönster har en läkande förmåga. Tillgång till grön växtlighet och natur är en grundförutsättning för att vi människor ska må bra.

Grön hälsa och rehabilitering ligger i tiden. De ökande problemen med psykisk ohälsa och olika stressrelaterade tillstånd kan mötas med en fokusering på positiva och stärkande "gröna" hälsofaktorer.

Vid en stressreaktion spelar immunförsvaret och våra hormoner en stor roll. Utlösande stressfaktorer kan vara många. Det kan handla om för hög arbetsbelastning och en svår livssituation men stress kan också utlösas av sjukdom, sjukhusvistelse, en operation eller olyckshändelse med fysiska skador, eller en kombination av dessa. Stresskänsligheten hos en individ kan öka vid näringsmässiga eller andra biokemiska obalanser i kroppen liksom av påverkan av miljögifter, buller och luftföroreningar.

Hormonet kortisol frisätts vid fysisk och/eller psykisk stress. Det reglerar blodtrycket, hjärtfunktionen och ämnesomsättningen. Kortisol ser till att hjärnan är skärpt och att musklerna är starka under själva stresspåslaget. Vid konstant stress sker en skadlig belastning som kan leda till sjukdom och utmattningstillstånd. Hormonet oxytocin är kortisolets motsats, det kallas också "lugn-och-ro" hormonet och försätter kroppen i ett tillstånd av vila och återhämtning.

Oxytocin utlöses t.ex. vid lätt beröring, vid vistelse i lugna naturmiljöer och i rofylld kontakt med andra, en älskad medmänniska eller ett djur.

Vid Statens Lantbruksuniversitet (SLU), i Alnarp, har man sedan 80-talet forskat om hur natur och parker påverkar människors livskvalitet och hälsa. På senare år har man utvecklat en rehabiliteringsträdgård och i forskningsprojekt behandlat personer med utmattningsdepression och annan stressrelaterad ohälsa. Utvärderingar visar nu mycket goda resultat där cirka 80 % av långtidssjukskrivna personer kunnat återgå i arbete efter att ha genomgått ett 8-veckors rehabiliteringsprogram. Man arbetar i team där olika yrkesgrupper samverkar såsom arbetsterapeuter, hortonomer, landskapsarkitekter, läkare, psykologer och sjukgymnaster.

Idag finns natur i vården i flera landsting och kommuner i form av "gröna" rehabiliteringsverksamheter och tillgång till terapiträdgårdar. Miljöpartiet menar att det nu är dags att mer systematiskt utveckla de gröna metoderna och arbeta för ett breddinförande av dessa. Man skulle kunna införa "Natur i vården på recept" enligt samma modell som idag finns för "Motion på recept" enligt FYSS och FaR. Här kan Stockholms läns landsting bli en föregångare på metodutveckling, gärna i samarbete med Folkhälsoinstitutet och den blivande Karolinska Folkhälsoakademin m.fl. intressenter.

Djur i vården är ännu inte lika vanligt som terapiträdgårdar i svensk hälso- och sjukvård. Några exempel finns dock inom äldreomsorgen och beroendevården. Vid Östfora behandlingshem i Uppland finns tre vårdhundar, de är Sveriges första vårdhundteam med särskilt utbildade förare. I Markaryds kommun finns exempelvis therapeuthunden Titzzi som tillsammans med hundinstruktör bidrar till att bryta isolering, stärka sociala nätverk och stimulera utevistelse hos personer inom socialpsykiatri.

I USA och England däremot är det redan idag fullt möjligt för barn med olika typer av lässvårigheter att få låna en terapihund att öva läsning för och personer med olika funktionshinder har stor hjälp av hundar i sin rehabiliteringsträning. Inom hälso- och sjukvården, i synnerhet i USA, finns specialutbildade vårdhundteam som även besöker akutsjukvården, exempelvis den högspecialiserade cancervården och till och med intensivvården. Användningen av vårdhund har där visat sig vara så ekonomiskt lönsamt att försäkringsbolag nu till och med ställer krav på tillgång till detta för att göra utbetalningar.

Det finns även stora möjligheter att använda sig av vårdhunden i arbetet med traumatiserade flyktingar främst barn. Både språk- och kulturbarriärer kan överbryggas.

För att möta behovet av rekrytering av personal till dessa relativt nya yrkesgrenar inom den "gröna sektorn", krävs det en genomtänkt utbildningsorganisation, alltifrån gymnasienivå till universitets- och högskoleutbildning.

Miljöpartiet har under en lång tid pekat på detta behov och har särskilt pekat på de Naturbruksgymnasier som finns i landstingets regi. De skulle kunna utgöra basen på gymnasial nivå, för att sedan byggas vidare med utbildningar på våra Lantbruksuniversitet.

I Sverige startar nu verksamhet med vårdhund på ett mer systematiskt sätt än tidigare. Allmänna arvsfonden har givit ekonomiskt stöd till ett 3-årigt projekt, en utbildningsverksamhet som påbörjas nu våren 2008 i Uppsala län i en samverkan mellan föreningen Hälsans natur, Uppsala kommun, Demensförbundet, STROKE - Riksförbundet och Riksförbundet Hjärnkraft.

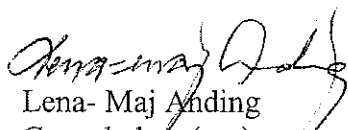
Utbildningen består av två delar. En riktar sig till hälso- och sjukvårdspersonal och handlar om hur man kan använda sig av vårdhundteam, den andra delen av utbildningen avser vårdhundsförare med diplomering av förare och hund. Såväl allergi- som hygienfrågor kommer att hanteras inom projektet.

Miljöpartiet de Gröna föreslår landstingsfullmäktige besluta

- att* upphandla alternativt auktorisera tjänster vid rehabiliteringsträdgård/motsvarande anläggning dit landstinget kan remittera patienter
- att* starta ett utvecklingsprojekt om Natur och djur i vården i enlighet med vad som beskrivs i motionen för att bland annat utveckla koncepten Natur på recept och Djur på recept
- att* söka samverkan kring forskning, metodutveckling och utbildning med Folkhälsoinstitutet, Karolinska Folkhälsoakademin, Statens Lantbruksuniversitet, Naturbruksgymnasierna m.fl. intressenter

Stockholm den 20 maj 2008

För Miljöpartiets landstingsgrupp

Lena-Maj Ånding
Gruppledare (mp)

Raymond Wigg
Oppositionslandstingsråd (mp)